

"PEDAGOGIK AMALIYOTDA TALABALARNI KASBIY-AMALIY FAOLIYATGA TAYYORLASH ORQALI IJODIY QOBILIYATINI TAKOMILLASHTIRISH"

Abdurasulova Kamola G'afurovna.

(Mustaqil tadqiqotchi)

Berdiyeva Gulsanam

Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti

Tabiiy fanlar fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur tezisda pedagogik amaliyot jarayonida talabalarni kasbiy-amaliy faoliyatga tayyorlash orqali ularning ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish va rivojlantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar, metodik tavsiyalar va amaliy tajribalar asosida talabaning kasbiy kompetensiyasini mustahkamlash, ijodkorligini oshirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Pedagogik amaliyot, ijodiy qobiliyat, kasbiy-amaliy faoliyat, innovatsion metod, talaba kompetensiyasi.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimida kadrlar tayyorlash jarayonida pedagogik amaliyot muhim o'rin tutadi. Talabalarning kasbiy shakllanishida pedagogik amaliyot nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. Bu jarayon nafaqat o'qituvchilik mahoratini shakllantiradi, balki talabalarda ijodiy fikrlash, tashabbuskorlik va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shu sababli, talabalarning kasbiy-amaliy faoliyatga tayyorlanishi pedagogik ta'lim jarayonining asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Kadrlar tayyorlash jarayonida pedagogik amaliyot muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. U nafaqat nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirishga, balki talabalarda kasbiy mahorat, ijodiy fikrlash, tashabbuskorlik va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Asosiy qism. Pedagogik amaliyot – bu talabalarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyatda qo'llash jarayonidir. Amaliyot davomida talaba o'quvchilarning yosh

xususiyatlarini, psixologiyasini o'rganadi, dars jarayonini tashkil etishning turli metodlarini sinab ko'radi. Shu orqali uning kasbiy dunyoqarashi kengayadi.

Kasbiy-amaliy faoliyatga tayyorlash–talabalarda pedagogik mahoratni shakllantirishning asosiy yo'lidir. Bu jarayonda talaba dars tuzish, metodik qo'llanmalar yaratish, zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'ladi. Shu bilan birga, ular mustaqil ta'lim olish va yangiliklarni izlab topishga intiladilar. Ijodiy qobiliyatni shakllantirishda interfaol metodlar – “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Baliqskeleti” usullari ahamiyatlidir. Ular orqali talabalar erkin fikrlash, o'z g'oyalarini ilgarisurish va bahslashish madaniyatini o'zlashtiradi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar – multimedia vositalari, elektron darsliklar, virtual laboratoriyalar, interaktiv platformalar – talabalarni zamonaviy ta'lim muhitiga moslashtirishga xizmat qiladi. Bunday sharoitda ularning ijodiy qobiliyati yanada rivojlanadi. Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, pedagogik amaliyot jarayonida faol va izlanuvchan bo'lgan talabalar keyinchalik o'z kasbida ham muvaffaqiyatli faoliyat yuritadi. Ularning ijodkorligi nafaqat dars o'tishda, balki o'quvchilar bilan muloqot qilishda, turli loyihalarni ishlab chiqishda ham yaqqol namoyon bo'ladi.

I. Pedagogik amaliyot tushunchasi va ahamiyati Pedagogik amaliyot — bu talabalarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish jarayonidir. U o'quv dasturining ajralmas qismi bo'lib, talabalarda o'qituvchilik kasbiga oid ko'nikma va malakalarni shakllantirishga qaratilgan. Amaliyot orqali talaba nafaqat dars o'tish, balki o'quvchilarning shaxsiy xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etishni o'rganadi.

1. Kasbiy-amaliy tayyorgarlik jarayonining mazmuni Kasbiy tayyorgarlik jarayonida talabalarda pedagogik mahorat, kommunikativ kompetensiya, tashabbuskorlik va ijodiy yondashuv kabi sifatlar shakllanadi. Bu jarayon amaliy mashg'ulotlar, dars kuzatuvlari, mustaqil dars o'tish, psixologik-pedagogik tahlillarni o'z ichiga oladi.

1.2 Talabalarni kasbiy faoliyatga yo'naltirishning psixologik-pedagogik asoslari Pedagogik amaliyotda talaba o'zining psixologik tayyorgarligini namoyon etadi. Talabada o'quvchi bilan muloqot qilish, darsni samarali tashkil etish, muammoli vaziyatlarni hal

etish ko'nikmalari rivojlanadi. Psixologik-pedagogik yondashuv orqali talabalarda kasbiy motivatsiya, ijodiy faollik va mustaqillik kuchayadi.

II. Talabalarda ijodiy qobiliyatni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari.

2.1. Ijodiy qobiliyat tushunchasi va rivojlanish bosqichlari Ijodiy qobiliyat — bu yangicha fikrlash, original g'oyalar ishlab chiqish, muammolarga noodatiy yondashish qobiliyatidir. Psixologik nuqtai nazardan, ijodiy qobiliyat shaxsning intellektual va emotsional faoliyati uyg'unligida shakllanadi.

2.2. Ijodiy fikrlashni shakllantirishda interfaol metodlarning o'rni Ta'lim jarayonida "Aqliy hujum", "Klaster", "Rol o'ynash" kabi interfaol metodlardan foydalanish talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi. Bu metodlar orqali talabalar erkin fikrlash, o'z g'oyalarini himoya qilish va jamoaviy ishlash malakasini hosil qiladi.

2.3. Pedagogik amaliyotda innovatsion texnologiyalardan foydalanish Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, elektron darsliklar, multimedia vositalari, interaktiv platformalar talabalarning kreativ salohiyatini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Innovatsion yondashuvlar ta'lim samaradorligini oshiradi.

2.4. Xalqaro tajriba tahlili Dunyo tajribasi shuni ko'rsatadiki, talabalarda ijodiy qobiliyatni shakllantirishda amaliy mashg'ulotlar, loyiha asosida ta'lim va mustaqil tadqiqot ishlari samarali hisoblanadi. Masalan, Yevropa va AQSHdagi ta'lim tizimida talabalarni amaliy faoliyatga yo'naltirish jarayonida kreativlikka alohida e'tibor qaratiladi.

III. Pedagogik amaliyot jarayonida ijodiy qobiliyatni rivojlantirish usullari.

Amaliy mashg'ulotlar va kuzatuv jarayonlari samaradorligi Talabalarning amaliy mashg'ulotlari davomida ular nafaqat nazariy bilimlarni qo'llaydi, balki o'quvchilarning xatti-harakatlarini kuzatib, ulardan psixologik-pedagogik xulosa chiqaradi. Bu jarayon talabalarda tahliliy fikrlashni rivojlantiradi.

3.2. Talabalarda kreativ kompetensiyalarni rivojlantirish metodlari Pedagogik amaliyotda kreativ topshiriqlar, muammoli vaziyatlar, loyiha asosida o'qitish metodlari talabalarning ijodkorligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi.

3.3. O'quvchilar bilan ishlashda ijodiy yondashuvlar O'quvchilar bilan ishlashda talabalar turli o'yin texnologiyalari, vizual vositalar, interaktiv mashg'ulotlardan

foydalanib, ularning qiziqishini oshiradi. Shu orqali o'qituvchilik kasbiga bo'lgan ishonch va muhabbat kuchayadi.

Xulosa Pedagogik amaliyot talabalarning kasbiy shakllanishida hal qiluvchi o'rin tutadi. Ularning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish esa ularni zamonaviy ta'lim talablariga javob beradigan, raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllantiradi. Amaliyot jarayonida innovatsion metodlar, interfaol yondashuvlar va kreativ topshiriqlardan keng foydalanish talabalar ijodkorligini samarali rivojlantiradi. Takliflar: 1. Pedagogik amaliyot dasturlarini innovatsion texnologiyalar asosida yangilash. 2. Talabalarning ijodiy faoliyatini baholash mezonlarini ishlab chiqish. 3. Xalqaro tajribaga asoslangan metodik qo'llanmalarni keng joriy etish. 4. Pedagogik amaliyotda loyiha asosida ta'lim usullaridan keng foydalanish.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim-tarbiya sohasiga oid qaror va farmonlari.
3. Hasanboyev J. Pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2010.
4. Xoliqova N., G'ulomova X. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2015.
5. Ziyamammedov B. Pedagogik amaliyot metodikasi. – Toshkent: TDPU, 2020.
6. G'ulomov A. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: O'zbekiston, 2018.
7. Saidov U. Pedagogik mahorat asoslari. – Toshkent: TDPU, 2021.
8. Jalolov J. Pedagogik innovatsiyalar nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
9. UNESCO. Teacher Education and Professional Development. – Paris, 2019.
10. OECD. Fostering Creativity in Education. – Paris, 2020.
11. Vygotsky L.S. Imagination and Creativity in Childhood. – Cambridge, 2004.
12. Dewey J. Experience and Education. – New York, 1938.